СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 4. Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 6. січня, 1927. VOL. XXXV. No. 4. Jersey City, N. J., Thursday, January 6. 1927. THREE CENTS

СЕНАТ ЖАДАЄ ВІД УРЯДУ ЗВІТУ З ВПЛИВУ „СУХИХ"

СЕНАТОРИ ДОМАГАЮТЬСЯ ВИДАННЯ ЛИСТІВ АНТИ-САЛУНОВОЇ ЛІҐИ ПРО ОТРУЮ В ГОРІВЦІ.

ВАШИНҐТОН, 4. січня. — Обурення сенаторів на денатуроване алькоголічних напитків при помочи отруї виразилося нині через ухваленнє резолюції, якою сенат домагається від секретаря скарбу предложення собі листів від Гвілера й других провідників Антисалунової Ліґи, щоби виробити собі переконаннє про питаннє, який вплив на політику уряду в сьому зглядi мали сі прогибіційні загорільці.

В палаті послів знова заповіджено, що в вівторок почне комітет для приходів переслухання в справі урядових магазинів лічничого алькоголю.

ЗАБУРЕННЯ В МЕКСИКУ.

МЕКСИКО, 4. січня. — Місцеві часописи подають знова нові напади бандитів у ріжних частях Мексика. Урядники приписують і сі події впливови римо-католицьких епископів, тоді як епископи заперечують, буцімто вони мали щонебудь з ними до діла.

НОВЕ ПОЯСНЕННЄ ПОЛІТИКИ АМЕРИКИ СУПРОТИ НІКАРАҐВИ.

ВАШИНГТОН, 4. січня. — Конґресмени й сенатори, стоячі близько Білого Дому, дали до пізнання сенаторам і ґазетярам, що уряд уважає справу Нікараґви далеко важнійшою, як її досі малося. На думку президента саме Нікараґва є дуже важна для американської контролі над Панамським каналом. Колиб у Нікараґві запанував уряд Сакаси, тоді Мексико відтялоби Злучені Держави від Панами.

ВИБУХ НА ФРАНЦУЗЬКІМ КОРАБЛИ В АМЕРИКАНСЬКІМ ПОРТІ.

БОЛТИМОР, Меріленд, 4. січня. — В місцевому порті вибух вуголь на французькім корабли Рішеліє, як його ладовано на причалі зелізниці Болтимор енд Огайо. Вибух мав убити 4 робітників. Досі найдено тіло одного робітника; трох других не найдено. Кромі сього до шпиталів відставлено 37 других робітників, переважно Муринів, усіх тяжко попарених і покалічених вибухом.

ПІДПРИЄМЕЦЬ НАПАВ НА ВЛАСНЕ ПІДПРИЄМСТВО.

КАНЗАС СИТІ, Канзас, 4. січня. — Даниел Мекгенрі, 30-літний віцепрезидент Друкарської Спілки Тавнсенда, признався нині, що який рік тому він доконав збройного нападу на своє власне підприємство й зрабував від нього зі спільниками коло півтора тисячі долярів. З добичі на нього припало було коло 300 долярів, які він зараз пустив на напитки й женщини.

ЛЕОПОЛД І ЛОВБ ЗНОВА ПЕРЕД СУДОМ.

ДЖОЛИЕТ, Илинойс, 4. січня. — Натан Леополд та Ричард Ловб, два сини міліонерів, яких два роки тому засуджено на досмертну вязницю за вбиттє хлопця Бобі Френкса, станули нині знова на суд яко пізвані одним шофером, Чарлзом Рімом на імя, за сто тисяч долярів відшкодовання за напад і покаліченнє.

Оба обжаловані не робили собі нічого з позву та тішилися, що позов дав їм нагоду побачитися в суді зі своїми знакомими.

ПОЗИВАЄ 82-ЛІТНУ ЖІНКУ О РОЗВІД.

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 4. січня. — А. Іґер, який має 52 роки, пізвав о розвід свою 82-літну жінку, подаючи за основу позву покиненнє („дезерцію"). З подружа було кількоро дітий, з котрих лишень двоє не є повнолітні.

БОРОТЬБА ПРОТИ КОМУНІСТИЧНИХ ВЕРХОВОДІВ У ЮНІЯХ.

НЮ ЙОРК, 4. січня. — Загальний виконавчий комітет межинародної юнії кравецьких робітників відкинув запрошенне на осьмий конґрес кравецьких юній, бо сей конґрес має зносини з юнійним інтернаціоналом у Москві.

Деякі урядники місцевої кравецької юнії, які симпатизували з комуністами, зірвали з комуністами зносини.

НЕ РОЗБІЙНИК, А „ЧЕСНИЙ БУТЛЕҐЕР".

НЮ ЙОРК, 4. січня. — Арештований минувшого понеділка на собвею як кишенковий злодій і поставлений нині за те перед поліційний суд Абрагам Фишер заявив судді, що він не є злодій, а лишень „чесний бутлеґер". Він показав судді на свою валізку. „Я власне віз її до одного свого знакомого, щоби йому продати флящину горівки й заробити в той спосіб який чесний доляр".

Поліційний суддя не повірив йому, бо від 1904. року Фишер уже був арештований за кишенкові крадежи яких трийцять разів і за кождем разом запевняв, що він вже „йде простою дорогою". Його відослано до висшого суду.

КЛОПОТИ УРЯДУ З ІМІҐРАЦІЙНИМ ЗАКОНОМ.

ВАШИНГТОН, 4. січня. — Президент має немалі клопоти з тими постановами іміґраційного закона, котрі постановляють, що президент має подати до 1. квітня кождого року, кілько іміґрантів мається допустити з кождого краю в слідуючому році.

Різдвяна Коляда для Рідної Школи.

Всі збірки на Рід ний Край, які переводимо в Америці з нагоди Різдвяної Коляди, призначені на Рідну Школу в краю, себто на поширення науки між нашим народом, на ту ціль, яка збудує кращу будучність нашому народови.

Тому повинні ми памятати на те, щоби:

В кождій місцевости, де тільки живуть Українці, була обовязково зорґанізована й переведена в січни 1927 р. Різдвяна Збірка на допомогу Рідній Школі в старім краю та щоби та Різдвяна Коляда була вислана до краю через:

„Obyednanye", P. O. Box 411, Philadelphia, Pa.

ПОДАТКОВА НАДВИЖКА БІЛЬША, ЯК СПОДІВАЛИСЯ.

ВАШИНҐТОН, 4. січнь. — Перша половина фінансового року 1926—1927 покінчилася дня 1. січня надвижкою на суму 218 міліонів долярів з верхом. З того уряд вносить, що цілорічна надвижка буде виносити коло 500 міліонів долярів, себто богато більше, як уряд сподівався.

ЗАВОДЯТЬ 5-ДНЕВИЙ ТИЖДЕНЬ В КУШНІРСЬКІМ ПРОМИСЛІ.

ШИКАҐО, 3. січня. — Шикаґовські фабриканти футер і шикаґовські робітничі юнії кушнірів заключили між собою угоду, на основі котрої робітники мають працювати 5 днів у тиждень, як се свого часу завів у своїх фабриках автомобілевий фабрикант Форд.

Умова зобовязує до року 1929.

ЗЕМЛЕТРУС У МЕКСИКУ.

КАЛЄХІКО, Каліфорнія, 1. січня. — Всі міста долини Імперіял в Злучених Державах і Мексику навістив нині досить сильний землетрус, який наробив шкоди на яких три міліони долярів та завалив просто все місто Мехікалі в Мексику.

Населення вибігло зараз по перших потрясеннях на вулиці, і через те випадків в людях не було.

НЕ ВІЛЬНО ПОЄДИНКУВАТИСЯ НАВІТЬ ДЛЯ ВПРАВИ.

БЕРЛІН, 3. січня. — З причини чимраз частійших випадків смерти при фехтованнях німецьких студентів, заборонено цей рід практикованого і улюбленого серед німецьких буршів спорту. Найвищий суд в Липську засудив студента Ґерґарда Крушке, який при фехтованню забив свого приятеля Вальтера Бера, на 5 місяців тюрми в фортеці.

ОДЯГ З ЗОЛОТА.

Одна молода американська жінка казала зробити собі в Парижі блюзку з масивного золота. Це свойого роду ланьцюжковий панцир, якого звена такі маленькі, що роблять враження легкої тканини.

ХТО-Ж УКРАВ СВИНЮ?...

Від довшого часу в селі Пнівні, холмського пов., не чути було крадіжей, але на днях сталася ось яка подія:

З суботи на неділю невідомі злочинці вкрали у гром. Павла Пньовського кормну свиню; виволокли її на двір і тут, біля вікна власника, випатрошили її, а з мясом преспокійно втікли.

Не в самій крадіжи однак диво, лишень в умовинах, в яких вона відбулась. По перше, гр. Пньовський має добре забудовання; по друге, має добрих два пси; а третє — й то, здавалось би, головне: тримає в свойому помешканню поліцію.

Розуміється, місцева поліція з приводу крадіжі наробила трохи шуму. Бо й справді, це-ж впрост легковаження собі з поліції. Захотілося якимсь справцям провести гарно запусти, то не могли вже піти до якогось Гриця чи Данила, ні, їм захотілося украсти впрост зпід самого носа поліцая. Видно, крім користи, хотіли проявити ще трохи й геройства. Поліція, як і завсіди водиться, арештувала одного селянина, підозрілого в нападі на свиню. А він таки був дуже підозрілий, бо мав пляму крови на штанцях, а крім того, й сліди злодія зійшлись з чобітьми підозрілого, а злі язики говорили, що на чоботах було на добрий цаль свинячого сала. Потаскали трохи раба божого на постерунок, а далі — до слідчого, який звільнив „виновного", бо вияснилося, що кров та була з зайця, якого забив арештований на передодні.

Поліція зайнята дальшими розисками справців.

Люде говорять що инше. Позаяк це торкається самої влади безпеченства, то краще замовчати...

Лишень селян безпідставно можна волочити по арештах.

ВАТИКАНСЬКА БІБЛІОТЕКАРКА.

Італійські часописи доносять про іменовання першої жінки на становисько бібліотекарки при Ватикані. Досі займали цей пост лишень шущини. Нова бібліотекарка називається пані Czostarossa Scipioni, а має урядовий титул „Папська архіварка".

СТРАШНА ПОЖЕЖА В УСТРИКАХ ДОЛІШНІХ.

В Устриках Долішніх, повіт Ліско, вибухла страшна пожежа. Згорів тартак „Заґрода", а в нім 3.000 куб. метрів дерева, 10 мешкальних домів і кільканадцять менших будинків. Поза тартаком згоріло 17 домів і три стодоли. Без даху над головою лишилося 68 родин, між ними 38 жидівських; разом 241 осіб. Пожежу спричинила іскра паровика, що перевозить візки з деревом на площі тартака. Наслідком спалення тартаку лишилося 150 робітників без праці.

ПОМИЛКА ВБИЙНИКА.

До мешкання Йосифа Свіся в селі Ґуречко Старе, білґорайського повіту, в Польщі, дав якийсь невідомий злочинець стріл через вікно, кладучи трупом Свіся. В мешканні опріч вбитого находився також його брат Станислав, гайовий лісів ординації Замойських. Слідство виказало, що вбийник мав намір вбити власне того гайового.

СМЕРТЬ ЗА КОМУНІСТИЧНУ ПІСНЮ.

Дня 24. листопада м. р. в Бржезінцях напав поліційний аґент робітника Боцяна і пробив його баґнетом. Відтак сам зголосився на поліції і заявив, що він убив Боцяна за те, що той співав комуністичну пісню.

ВЖЕ ПОЧИНАЮТЬСЯ ПОЇЗДКИ ДО ВАРШАВИ.

Заініціований на зїзді УНДО угодовий курс політики вже дає про себе знати. На днях запрошено Володимира Бачинського і директора О. Луцького, піонірів угоди з Польщею, до Варшави на зїзд польських рільників. Про ціль запросин — не тяжко догадатися.

ПЕРША РАТА.

„Век Нови" подає, що призначену для голови хлібоїдів Даниловича субсидію в сумі 300,000 злотих, в послідній хвилі виплачено не йому, а представникам УНДО Луцькому і Стоцькому.

Булаб це перша рата на рахунок угодової політики УНДО.

ПІЛСУДСКІ СПУСКАЄ З ТОНУ

ВАРШАВА, 4. січня.—Пілсудскі звився в бюрі президента сойму Ратая і заявив, що він не обстає дальше при своїх домаганнях буджету на армію, коли сойм цему противний. Ходило тут о підвишку в сумі $8,000,000, яка мала бути вжита на поліпшення платні офіцирів.

Мабуть в звязку з цею заявою Пілсудского проголосив міністер заграничних справ Залескі нову покоєву політику Польщі. Він підніс, що хоч Польща незадоволена з своїх договорів з сусідами, вона буде старатися всіми силами зберегти мир і жити в приязних відносинах з Литвою і Росією. Він висказав охоту що до заключення специяльного політичного договору з совітами, заявляючи, що Польща загарантує совітам їх політичні границі, коли тільки совіти дадуть Польщі ширшу і сильнійшу ґарантію.

В ХІНАХ КИПИТЬ.

ГЕНКОВ, 4. січня. — Адмірал Кемерон, ґенеральний конзуль Ґоффе і хінський префект поліції мали спільну конференцію, по якій британська военна фльота вицофала з британських концесій війско, яке вислано з кораблів на охорону концесій і чужинців. Як тільки відійшло війско, розаґітовані кулі напали концесії, прогнали звідтам чужинців та наробили всілякої шкоди.

Чужинці почувають себе дуже погано. Небезпечно їм ходити по вулицях, бо на них показують пальцями, зневажають їх окликами та відгрожуються словами: Вбивай чужинецького пса. В борбах з кулями згинуло кількох Хінців, а кількох моряків було ранених, яких треба було відвезти до шпиталю.

БОРОТЬБА ЗА ОСОБУ КАНЦЛЄРА.

БЕРЛІН, 4. січня. — Ще досі не знати, хто буде слідуючим німецьким канцлером. Всі партії ведуть між собою завзяту боротьбу, бо кожда висуває свого кандидата. Найбільші шанси має др. Курціюс, німецький посол у Відни, Адам Стеґервалд, один з найбільш талановитих католицьких провідників і др. Гельд, баварський премієр. В понеділок задецидує про вибір канцлера президент Гінденбурґ.

ПОГОДИЛИСЯ В СПРАВІ ВИВОЗУ МЯСА З АРҐЕНТИНИ.

ЛОНДОН, 4. січня. — Тир великі компанії: Армур, Свифт і англійська Вестей Бродерс побивали себе взаїмно в конкуренції, бо кожда з них хотіла опанувати лондонським ринком, куди вони головно довозили мясо з Арґентини. Тепер вони погодилися і розділили процентово довіз та унормували ціни. В конкуренційній боротьбі потратили вони ґрубі міліони, але зате мясо було дешеве, бо одна компанія збивала другу. Тепер вони погодилися і будуть відбивати свою втрату на публиці, бо кажуть, що вже в найблизших днях буде ціна мяса підвисшена.

САМОВБИЙСТВА В ЕВРОПІ ЗРОСТАЮТЬ.

БУДАПЕШТ, 4. січня. — В Будапешті як у других краях, які потерпіли через війну економічно і політично, відбивається національна траґедія дуже погано на населенню. Це видно найкраще на чимраз більшім зрості самовбийств, яких число зростає з кождим роком. В 1926 р. було в Будапешті два рази стільки самовбийств, як в попередному році. Пробували відобрати собі життя 3,644 людей, а 542 з них погибло, прочих відратовано. В 1925 р. пробувало відобрати собі життя 1,514, а погибло 232.

У Відни, який потерпів так само або й гірше від Будапешту, відобрало собі життя в 1925 р. 824 особи, а сего року ще не проголошено статистики самогубств. Число нещасливих жертв буде одначе цілком певно більше від жертв з попередного року

В РОСІЇ ЗАПИВАЮТЬСЯ.

МОСКВА, 4. січня. — Пиянство поширюється на всіх совітських землях в відстрашаючий спосіб. Зі всіх сторін приходять до уряду голоси, щоби зарадити цему страшному лихови. А уряд рад би зарадити, але боїться стратити гарний дохід з горівки, який виносить річно 300,000,000 рублів і є головною опорою буджету.

ЗАСИПУЮТЬ ТУРЕЧЧИНУ СТАТУЯМИ КЕМАЛЯ ПАШІ.

КОНСТАНТИНОПІЛЬ, 4. січня. — Італійський різьбар Каноніка має добрий бизнес, бо зі всіх міст звертаються до него з пропозицією ставлення статуй Кемаля Паші. На разі будує він їх в ріжних частинах Константинополя, представляючи Кемаля в ріжних позах, як сидячого на кріслі, або на кони, відповідно до ріжних подій. Відповідно до змісту представляє його в цивільнім одягу, коли відчиняє перший турецький парлямент, або в жовнірськім, коли веде армію до атаку.

Це все велика новина для Турків, бо досі їх закон не дозволяв будувати статуї з обличчям людини. На послідній статуї вирізбив Каноніка дві турецькі жінки, одну з серпанком, як приказує коран, а другу напроти неї без серпанка.

ВИКОПУЮТЬ СКАРБИ.

ЛОНДОН, 4. січня. — Грецьке правительство дає концесію для добуття затоплених в наваринськім заливі скарбів, які вартують $50,000,000. Право їх добути одержить цей, що згодиться дати урядови як найбільший процент від добутого майна.

При всякій нагоді складаймо жертви на Сиротинець-Захист Українського Народного Союза.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинокe число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ

Так було й буде, що з днем Різдва Христового звязують люде кращу надію на кращі, щасливійші і спокійнійші часи, бож Христос це в першій мірі апостол мира і братолюбія. В свято Різдва Христового понесеться і з уст українського віруючого люду пісня, якою ангели з небес привитали прихід того Спасителя, що хоч був Богом, прийшов на світ в повній покорі, в Вефлеємськім вертепі. Привитають це свято і американські Українці з піснею: Слава на небесах Богу, а на землі мир людям доброї волі. І відспівають ту пісню з щирого серця і з наболілої душі, бо ніхто більше не бажав би собі так дуже мира, як поневолений український нарід, а рівнож і наша розсипана та розбита еміграція в Америці. Бо й ми потребуємо мира, щоби ратувати себе перед неминучою передвчасною загибелею, щоби виявити свої сили та задержати зі своїм родовим пнем, себто старим краєм таку звязь, якаб відмолоджувала наш дух і збільшала нашу силу.

Бо велика сила криється в тайні і чарах Рідної Землі. Бачимо це найкраще ми всі, що вийшли з старого краю, що виховані на старокраєвім Святім Вечері і на тих всіх святочних звичаях і обичаях, які глибоко запали в нашу душу і які ми стараємося тут защіпити ще й в наше молоде вже тутешнє поколіннє. Як великий чар рідної землі відчуває кождий з нас, що засаде тут на Святий Вечір до ситого стола та буде мати всьо, чого його тіло забажає, а коли відчує брак того, чого письмом описати, а словами переповісти годі. Це та велика, природою в душу чоловіка вложена національна сила, яка обзивається у відповідні хвилі, яка відзивається особливо чутко і на Святий Вечір, коли нам причувається, як сніг скрипить під ногами, коли нам привиджується околіт соломи, коли нам видається, що це в краю у сусідів несеться коляда, коли це ми самі тут колядуємо.

Такі то сентиментальні почування немаловажні. Вони заважують на національній свідомости дуже часто навіть більше, чим славні наукові твори, промови і тим подібне. Тому і їх треба шанувати і культивувати як довго можна, бо рівнож й вони сплітають всю українську націю в одну велику сімю.

І той власне сентимент, ті ніжні і благородні почування, які жевріють ледви чи не в кождій українській душі, обєднують в Святий Вечір весь український нарід в одну родину сильнійше, як всякі політичні обєднання. В той одинокий день всі ми без злоби, а з чистим серцем і щирою душею витаємо всіх своїх релігійних чи політичних чи особистих друзів і ворогів, витаємо всіх наших братів, деб вони не були, чи тут на еміграції, чи на землях Соборної України, осьтим великим словом: Христос Родився! Христос родився і приніс мир і братолюбіє.

Відки взялися народні різдвяні звичаї?

Мальовничі леґенди, звязані з Різдвом, лише в малій части походять із християнських часів. Такою чисто християнською леґендою можна вважати вірування, що на Святий Вечір підчас утрені побожно клякають воли і коні. (Німеччина, Франція). Такою самою чисто християнською леґендою можна вважати цю, що на Святий Вечір ростини і дерева похиляються до землі, віддають честь новонародженому Ісусові (Греція, Палестина). Одначе більша часть леґенд і вірувань сягає значно дальших часів, ніби говорить про якийсь поганський світ живої і удуховленої природи. Звірята і птахи на Святий Вечір розмовляють людською мовою, бджоли з жужжінням пробуджуються зі зимового сну, ростини, дерева розцвітають другий раз під снігом а навіть родять овочі, вода в ріках і джерелах зміняється на хвилю в мід, вино або плинне золото, земля відчиняє свої скарби, що палають ясним полумям, мертве каміння оживає і кружляє довкола своєї оси.

У стариннім світі, в Римі, в тімсамім менше-більше часі, що в нас Різдво, святкували свято Сатурна. Сатурн первісно був богом осінних засівів, пізніще його вважали заодно з грецьким Кроносом, королем і володарем леґендарного золотого віку, достатку, рівности і загальної свободи. Свято це святкували первісно 17-го грудня, пізніще поширено його на цілий тиждень і вкінці злилося з римським новорічним святом, святкованим 1. січня. Свято це звалося **„Calendae Januariae"** в скороченні **„Calendae"**. Цьому термінові відповідає наше слово **коляда,** (по польськи ще подібніще, бо kolenda) хоч щоправда український нарід іще у поганських часах мав бога **Коляду. Calendae,** то був день ворожби, взаїмних бажань і дарів, що заповідали будучий врожай, достаток і щастя або були їх символом. За часів римського цісарства після Calendae слідувало свято „вота", себто день жертвування за здоровля і щастя цісаря. І це свято, як і тамто мало веселий характер.

Тим поганським святам Церква протиставила свої, християнські свята: Різдво, Новий Рік, Йордан. В III. столітті після Христа офіціяльний календар Риму святкував 25. грудня „день уродин непобідимого сонця" **(dies natalis Solis invicti).** Розходилося про те, щоби „непобідимому Сонцю" поганського світа (спорідненому перському **Мітросові) поставити Христа,** як предсказане Малахією „сонце справедливости". Римське свято Сатурналій було поширене в цілім величезнім римським цісарстві, тому християнська Церква переносила деякі поганські звичаї й обичаї на християнські. У деяких народів (на Заході) на Різдво подають свинську голову, або печиво в формі свині — то відгомін поросяти, яке Римляне вбивали в жертву богові Сатурнові. Деякі народи на Святий Вечір вносять зелену галузку (омелу) і бажають здоровля, щастя і врожаю. То відгомін новорічної „стрена" у Римлян, що також означає зелену галузку. В деяких краях вибирають на провідника забави „короля" або „королеву" — то виразний відгомін староримського **„rex Saturnalicius".** До стола на Святий Вечір засідає служба — то відгомін (хоч уже пережитий) рівности, що повертала на кожді Сатурналії; тоді Римляне не знали поділу на панів і невільників. У богато краях грають на Святий Вечір у кости або карти за **горіхи,** що практикувалося і на Сатурналіях, як символ золотого віку, що зовсім не знав грошей. І богато инших звичаїв можна би ще вичислити.

Богато обрядів і народніх звичаїв, звязаних з Різдвом, Новим Роком і Йорданом, як бачимо, походять від веселого і галасливого свята Сатурналій і **грецько-римських коляд.** Але не менший вплив мав тут і простий **культ** (вшанування, поминки) **душ.** Колись давно в той же час святкували свято померших. **Данський вчений Файльберг** доказує **поминковий характер Різдва** у скандинавських краях: Швеції і Норвеґії, Данії і Ісляндії. **Але й у инших народів можна подибати сліди,** або пережитки й останки **свята померших.** Свято це обіймало час від Святого Вечера до Трьох Царів (Theophania). І так сліди такого свята видно у: **Новогреків і Альбанців, Французів, Румунів і Італійців, Сербів і Болгарів, Українців, Москалів, Поляків, Чехів, Литовців, Естонців** і инших. Покійників викликають тоді з могил, а потім гостять, гріють при спеціяльно розпаленій ватрі, або при великій колоді дерева **(„souche de Noel", „yule-clog", „julhone", „бадняк"** і т. д.), відкладають для духів страви і напитки, накривають для них окремий стіл, відступають навіть постіль свою, а господар і його родина тоді сплять на землі, ба, готовлять навіть лазню для покійників! Не вільно приміром у той час сісти денебудь, не здмухнувши передтим місця. По якімсь часі проганяють духів при помочі спеціяльних заклинань. Часто неторкнений буває сам обряд, зате значіння його, в звязи з завмиранням старих анімістичних понять, затемнюється і **духи предків уступають місце новим постатям, ближчим уяві народу.** Замісць предків запрошують до святої вечері: **мороза (Україну),** пташат-горобців, св. Миколу. Подекуди під кінець свята виганяють ті мітольоґічні постаті (на півночі зв. **„Юль",** на **Україні „Кутя",** на Білорусі **„Коляди"),** яких на початку свята прикликали.

Отже **Різдво є попросту зимовим святом померших,** однозначним із „Суботою св. Дмитра" східної Церкви і „Задушними Днями" західної Церкви. Схожість між Різдвом і давним святом померших заходить також і щодо инших дрібниць. Свята Вечеря і вечеря в день духів відбувається вечером, часом при святочній мовчанці. До конечних страв у Новогреків, Румунів і богато славянських народів належить риба й овочі, мід і кутя. Величезна колода (яку палять деякі народи в Европі на Святий Вечір), горить також у Задушний день у деяких народів, а Бретонці називають її **„колодою померших".** Простолюддя вірило (або й вірить іще), **що духи,** які на той короткий час виходять із своїх могил, хоч близькі є для родини, то все таки вони **злобні і небезпечні,** а рівночасно **вищі і мудрі, бо крім життевого досвіду знають таємне позагробове життя.** Тому живучі люде **забезпечують перед ними своє життя і своє майно.** І так у деяких народів на Святий Вечір стріляють із рушниць і моздірів, розкидають по столі або по долівці головку чіснику або залізні предмети, обвязують овочеві дерева перевеслами. Але нарід бажає теж вихіснувати короткий побут духів на землі, щоби поширити своє знання і заглянути в таємничу будучину. І тут деякі вчені дошукуються джерела святочних ворожб, заглядання чобота або вінка поза воску або олова на воду, кидання чобота або тінка поза себе, числення колів у плоті, вслухування в дивні нічні голоси і т. д. Доказом, що нарід бажав би довідатися щось від покійників, можна вважати і те, що в деяких народів свята померших є традиційними **днями ворожби** (Англійців), а в деяких краях **(Новогреків) значіння свята померших мають: навечере св. Івана і св. Андрія.**

Що деякі народи святкують свято померших в зимі (саме на Святий Вечір, можна пояснити також **впливом поганської римської** традиції. В **старинному Римі на 23. грудня** припадало **свято Лярenталіїв,** себто свято Лярів. Ляри є то постаті, що виросли з культу предків, а щодо значіння наближені до **„di manes"** (душі померших).

Матвій Костишин.

НА СВЯТИЙ ВЕЧЕР

Як зоря засяє, як спів залунає,
Линімо всі серцем там, де бродить тінь...
У розлитій крови старий предок бродить,
Плаче над долею своїх поколінь.
Ми серцем, душою полинім до него,
Недолю та горе дружно поділім —
І молитву щиру всі за Україну
Перед трон Всевишній разом всі пішлім:
О Боже, Владико! Глянь на нас нещасних,
Глянь на Україну, кільки в неї ран!
О, змилосердися над нами в неволи,
За кров, сльози наші, покарай тиран.
О Боже, Владико! Отче Всемогучий!
Днесь на світ приходить Твій єдиний Син.
Не забудь, о Боже, і за нас закутих:
Пішли промінь волі, пішли разом з Ним.
О Боже Великий! Пішли благодать нам!
Україну нашу, Ти з ран ізціли:
Хай вічно пропадуть кайдани, неволя!
Щоб ми не рабами до Тебе прийшли.

Грудень 1926 р.

Іван Шарп.

ДОЛЯР ЩАСТЯ.

Вуйко священик прислав із Америки десять долярів свому сестрінкові. В листі написав: „Любий Івасю! Тому, що не знаю, чи приїду до Вас точно на Святий Вечір, то в отсім листі посилаю Тобі різдвяний дарунок. Не забудь із того заховати одного доляра та купити за нього щось котрійсь убогій дитині. Твій вуйко".

— Десять долярів — чи то богато грошей? — допитувався Івась у неньки. Колиж мати пояснила йому, що то він може накупити собі за ті гроші, Івась сказав: „Ах, який вуйко добрий!" і зараз посписував, що він радби купити собі. Коня до гойдання, трицикель, рушницю, що з неї стріляється до мети, скриньку з фарбами, індіянську зброю, писальця і пера — тай гей! він уже хотів бігти на закупно. Одначе ненька задержала синка: Такі малі хлопці не сміють вечером самі виходити на вулицю. Коли помало заясніли світла, мати вийшла зі сином.

Івась мав свої доляри у кишені, притиснув їх сильно своєю маленькою рукою, начеб мав свій скарб боронити перед цілою ватагою розбишак. Так ішли вони від вистави до вистави. Куди не глянь, усюди такі гарні річи! Коні до гойдання, рушниці, будівельні скриньки, зброя, льотерії і колірові скляні кулі, мячі, книжки з казками і богато-богато иншого. Все оглядав він із такимсамим допитливим поглядом: Чи можу я купити це собі за мої доляри? Мати притакувала головою тай все говорила лише: „Так, вистарчить тих грошей!"

Цілими годинами тягнулася така чудова мандрівка. Все належало до Івася, що лише впало в його очи! Гей! він міг мати, що лише хотів! Потребував лише ввійти до крамниці і сказати: Добрийдень, я хотів би купити такого сивого коня, як за виставою, або ясно-синій мяч, або десять листків staніолевого паперу, або щось инше, що радувало його серце.

Колиж вкінці вернулися до дому, Івась обняв маму за шию і почувався богатшим ніж богатий Крез у його книжці з оповіданнями. На другий день хотів зміняти одного доляра, щоби побачити, скільки грошей дістане за нього. А найперше за ті гроші купить щось якійсь бідній дитині. Серед таких думок заснув щасливо.

На другий день зміняв доляра. Ледви вийшов із банку, побачив маленького, блідого хлопчика, що тужно вдивлявся у виставу крамниці.

— Що ти рад би мати з усього того? — Спитав Івась дуже щиро.

Хлопчик показав на скриночку оловяних вояків. Івась зараже втягнув хлопчика до крамниці і купив цю скриньку. Потім іще купив йому шаблю і пилочку до витинання.

Та вже мусів міняти другого доляра. І ще третого і четвертого. Бож то було так богато вбогих дітей на вулицях, а ніхто не давав їм нічого.

— Івасю, — напоминала ненька — не забудь про себе самого! Вже досить, а то завчасу розійдеться твій маєток!

Але Івась похитував головою.

— Мамо, я зрікаюся коня до гойдання — на тріцикель все ще вистарчить!

Другого вечера побачив Івась бідну жінку з двома закостенілими з холоду дітьми — і знов мусів піти оден доляр. І де лише стрінув, що діти просили милостині, старався сповнити їх просьбу. А за кождим разом, як минався доляр, Івась говорив:

— Мамо, я зрікаюся трицикля — на рушницю вистарчить іще! — зрікаюся рушниці — мені більше подобається скринька з фарбами до мальовання, індіянська зброя!

Вкінці для себе хотів уже лише кілька писальців і пер. Все инше роздав на Святий Вечір. Із порожними руками вернувся до дому. З десятьох долярів остався йому лише один. Того останнього доляра дав неньці на переховок, так як цього бажав собі вуйко.

Саме перед роздачею дарунків приїхав вуйко. Міг іще відсвяткувати Святий Вечір у хаті своєї сестри. Івась підійшов до вуйка дуже несміливо.

Коли вже засяли свічечки на ялинці, спитав вуйко, що Івась купив собі за свої доляри. Тут мати виступила за сина й розказала, як то гроші стопилися в його руках. А потім показала один доляр, що лежав у скриночці під ялинкою, а який мав бути Івасеви закладовим капіталом для щадження.

Вуйко виглянув ізза окулярів і пробурмотів щось невиразно під носом. Потім підійшов ближче, приглядався долярови тай нараз озвався дріжучим голосом:

— Хлопче, хлопче, а це що? Таж то **доляр щастя!** За такого одного доляра в Америці деякі люде платять сто долярів!

І виняв із кишені новісенький стодоляровий банкнот та виміняв його за тамтой один.

Івась стояв вибалушивши очи. А потім викрикнув радісно: Тепер я два рази такий богатий — а видав три рази стільки! Так, так, хто ущасливлює других, часто собі робить тим найбільшу радість.

А. ЧЕХОВ.

Швець і нечиста сила.

Був Святий Вечір. Марія вже давно хропіла на припічку, в лямпці висвітилася нафта, а Федір Нілів сидів усе ще при роботі. Вже давно кинув би роботу і вийшов би на вулицю, але гість із Дзвонової вулиці, що тому дві неділі замовив у нього підшиття до чоботів, приходив учора, висварився і казав докінчити направу чобіт конче перед утренею.

— Каторжне життя! — бурмотів Федір, працюючи. — Одні люде сплять віддавна, инші похожають собі, а ти ось, наче який Каїн, сиди іший чоботи, чорт зна для кого...

Щоби не заснути мимоволі, що хвилі брав зпід стола пляшину, пив просто з пляшки і за кождим разом вертів головою та говорив голосно:

— З якоїж то рації гості, прошу я кого, похожають собі, а я мушу шити для них? Чи тому, що вони мають гроші, а я дід?

Не терпів усіх гостей, головнож того, що жив на Дзвоновій вулиці. То був добродій похмурий з вигляду, довговолосий, жовтолиций, у великих синіх окулярах і з голосним голосом. Назвище його було німецьке, таке, що ніяк не вимовиш! Яке було його звання і чим займався, годі було зрозуміти. Коли два дні тому Федір зайшов до нього взяти міру, то він сидів на землі і товк щось у моздірі. Федір не мав іще часу привитатися, аж тут те, що було в моздірі, вибухло і засвітилося яркою, червоною полуміню, засмерділо сіркою і спаленим пірям, а кімнату заповнив густий рожевий дим. Федір пчихнув пять разів, а як вертав до дому, роздумував: „Хто боїться Бога, то певно не буде займатися таким!" Коли у пляшині не осталося вже нічого, Федір поклав чоботи на столі тай задумався. Підпер отяжілу голову пястуком і став роздумувати над своєю бідою, над тяжким одноманітним життям, потім думав про богачів, про їх великі палати, карити, сторублівки... Як то було би гарно, колиб так тим богачам повалилися палати, виздихали коні, облізли футра і шапки соболеві. Як то було би знаменито, щоби ці богачі помало перемінилися в бідаків, що не мають що їсти, а бідний полатайко щоби стався богачем і знущався над шевцем-дідом на сам Свят-Вечір.

Серед таких мрій Федір пригадав собі нараз про свою роботу і розплющив очи.

— А то тобі сторія! — подумав поглядаючи на чоботи.

— Підшиття маю вже давно готове а сиджу над ним. Треба йти до того пана!

Загорнув роботу в червону хустку, одягнувся і вийшов на вулицю. Падав дрібонький, сухий сніг, що колов у лице наче шпильками. Було холодно слизько, темно, газові ліхтарні світилися блідо, а на вулицях смерділо чомусь нафтою. Федір став душитися і кашляти. Вулицею сюди й туди їздили богачі, а кождий із них мав у руках шинку і чвертку горівки. З карит і саней визирали на Федора панни-богачки, показували йому язики й покрикували зі сміхом: „Діду! діду!" Ззаду за Федором ішли студенти, офіцири і насміхалися:

— Пянюга! пяниця! Швець-безбожник, холявяна душа! Дід!

Все те було обидливе, але Федір мовчав і спльовував лише. Колиж стрінув шевського майстра Кузьму Лебідкина, той озвався: „Я оженився богато, в мене працюють челядники, а з тебе дід, не маєш що їсти!" — Федір не видержав і пустився за ним у погоню. Гнав за ним доти, аж найшовся на Дзвоновій вулиці. Його гість жив у четвертому домі від вугла, у мешканні на найвищому поверсі. Треба було йти до нього довгим, темним подвірям, а потім лізти догори дуже високими, стрімкими сходами, що хиталися під ногами. Коли Федір увійшов до його мешкання, він знову сидів (так як і тоді, тому дві неділі) на долівці тай товк щось у моздірі.

— Пане добродію, я приніс чобітки! — сказав понуро Федір.

Гість встав і мовчки взявся пробувати чоботи. Федір хотів помогти йому, тому прикляк на одно коліно і стягнув йому старий чобіт із ноги. Та в цюж

(Продовження на ст. 3-тій.).

Дивні різдвяні звичаї.

(Святий Вечір у лісі. — Свято каштанів у Басків. — Скакання з перешкодами. — Панчішкові гроші. — Мекленбурський театральний Святий Вечір. — Яйця в цибулі. — Різдвяний король свічок. — Yes, we have no Bananas.)

Хто з маленької дитини до старости літ не рушався з місця, все святкував Святий Вечір дома зі своїми рідними, може думати, що Святий Вечір святкують у цілому світі таксамо як у його батьківщині. В деяких краях різдвяні звичаї такі вже далекі від наших, що нічим поправді не пригадують Святого Вечера.

У шведській провінції **Даланд** серед населення, що живе над побережем, є такий звичай, що батько родини несе до ліса ялинку обвішану печивом і освічену свічечками. З батьком іде мати і діти. Уставляють ялинку в укритому, затишному місці в лісі. Родина стоїть довкола ялинки аж поки не висвітяться свічечки. Потім зрубують тут иншу ялинку і несуть до дому та таки вкриту снігом уставляють на святочнім столі. То є властива ялинка. Прикрашену ялинку уставляють у лісі, щоби діти робітників, які припадково знайдуть її, мали також різдвяну радість.

Серед **Басків** (у південних склонах Піренейських гір) запалюють на отвертому полі великі огні. Коли огонь добре розгориться, кидають у нього каштани. Кожда родина має свою власну ватру. Давніще був звичай, що батько (на знак своєї батьківської власти) казав жінці і дітям витягати печені каштани з огню. Відси й пішла приповідка: витягати каштани з огню чужими руками, себто, коли хто хоче добитися чужими руками з небезпекою для того другого. Але останніми часами Баски закинули цей звичай. вже не кидають каштанів в огонь і не запалюють ватри.

В деяких околицях **південної Франції** на Святий Вечір прикріплюють до стелі нитку на висоту голови, а до нитки привязують печену рибу (осетра). Ціла родина підскакує і кождий старається вкусити шматок риби. Самособою найгірше виходять на тім скаканні діти або малі ростом. Але вони мають право зіскакувати з низеньких стільців.

У північній **Фінляндії** недалеко великих озер від соток літ є такий дивний звичай. Коли в родині є дівчина відданиця, то вона виходить на Святий Вечір перед ворота на вулицю, здіймає з одної ноги черевик і панчоху і наставляє до прохожих цей черевик і панчоху, а сама стоїть на одній взутій нозі. Прохожі на просьбу дівчини вкидають до панчохи гроші, скільки хто хоче. То є т. зв. „панчошкові гроші". За так призбирані гроші дівчина-відданиця справляє собі весільні панчохи.

Може найдивніший звичай є в театрах **Мекленбург-Шверіна** (німецька провінція). Директок театру збирає в театральному офісі весь театральний персонал і спалює перед вертгаймівською касою на круглій блясі всі нерозпродані театральні білети з минулого року. Актори, акторки, адміністратор, суфлер і технічний персонал стоїть або сидить, прикучнувши довкола ватри. Акторки роздувають огонь, а актори хором співають „Бог предвічний".

У новозаселених околицях **арабського півострова** ще в навечерє Святого Вечера кладуть покладки до солоної води і варять із цибулею і смальцем дванацять годин, аж вони наберуть червоно-буравої краски. На слідуючий вечір дають гостям ті яйця зимні. Вони ідять їх з перцем і солею. Часом до таких яєць подають гусячу печінку і начинювану гусячу шию.

В **Аргентині**, де, як звісно, Різдво припадає на найгорячійше літо, гавчі (пастухи худоби, виїздять на Святий Вечір у степи (пампа). Кождому коневи причіпають до спеціяльно приладженого хвоста горіючу свічку. Кождий гавчо старається загасити свічку (на хвості коня, що іде поперед нього), стріляючи з револьвера. Котрого гавча свічки світяться найдовше, той має право цілий рік називатися „королем різдвяних свічок".

На **Ґваделюпі** (Малі Антилі в Центральній Америці) найстарший син перед Святим Вечером вивозить тачками всі банани над беріг і висипає в море. На Святий Вечір ходять хлопці від хати до хати, стукають до дверей і просять одного банана. Всі жінки, які є в дома, відповідають хором: „Єс, ві гев но бананас!" Ця пісня й є первісним текстом до так популярної останніми часами „пісні бананів". **(М.Л.)**

Між мисливцями.

— Знаєте, мій пес такий мудрий, що як я вкину до ставу доляра, він зараз зануриться і приносить назад доляра у зубах.

— Е, мій пес іще мудріщий. Як я вкину йому пять долярів у воду, він приносить мені два фунти риби і решту грошей.

ПОПЕРЕДНИЧКИ ЯЛИНКИ.

Богато скорше заки ялинка сталася символом свята Рождества Христового, на Сході уживали при деяких нагодах святих дерев, прикрашених світлом. Найдавніша вістка про таке освітлене дерево походить із Китаю. Там у 715-ім році перед Христом князь Йонг уставив на шпилі гори дерево й обвішав сотками засвічених лямп. З якої причини зробив це, невідомо. Инша історія про освічені деревця веде нас до Індії. Там у 1503. році подорожував Італієць Льодовіко Бартомано. Так зложилося, що Бартомано найшовся 25. грудня недалеко Калькути біля святині Будди і побачив там дивне зявище. Ось зараз коло святині був став, довкола якого росли старі дерева, вкриті густо лямпками. Бартомано довідався від мешканців, що щороку на 25. грудня святкують так свято в честь Будди. В Індіях уже віддавна був звичай зв. „кальпарвікша" (цвіт бажань). Є то великі, широкорозгалужені дерева, які прикрашувано ріжними предметами, хустками, блискітками. У Франції можна відшукати звичай освічених ялинок у 12-м століттї. У старофранцуській повісти „Дірмар" є опис такого дерева, що мало бути символом людськости. На вершку дерева царило Дитятко-Ісус як укоронования і найбільша досконалість людськости, а простопадно уставлені світла означали добрих людей. Одначе ці дерева освітлювано не на Різдво, але на представлення. В Німеччині знали в середньовічних часах освітлені дерева, яких уживали також підчас принять визначних гостей. Але звичай той був знаний лище на лицарських замках, де зрештою не вдержався довго. Ялинка принялася в широких масах не дуже давно.

Монтескіє (французький фільософ) мав раз із кимсь завзяту суперечку. Вкінці сказав той чоловік: „Я даю вам мою голову, що справа мається так, як я кажу, а не инакше".

— Я візьму її, — відповів Монтескіє — малі дарунки закріплюють приязнь.

(Докінчення зі ст. 2-гої).

ШВЕЦЬ І НЕЧИСТА СИЛА.

мить зірвався переляканий і подався до дверей. Гість не мав ноги, лише кінське копито.

— Ага! — подумав Федір. — Ось яка це сторія!

Насамперед треба було перехреститися, потім кинути все і втікати на діл. Та в цій же хвилі зрозумів, що натрапив на нечисту силу вперше і мабуть в останне в житті, отже не скористати з нагоди було би страшно глупо. Поборов себе і рішився спробувати щастя. Заложив руки взад, щоби не перехреститися, кашлянув із пошаною та відізвався:

— Кажуть, що нема нічого поганішого й гіршого на світі, як нечиста сила а я так розумію, поважаний пане, що нечиста сила є найрозумнійша. Чорт, за перепрошенням, має копита і хвіст ззаду, але зате в голові має більше розуму, як неодин студент.

— Люблю тебе за такі слова — сказав гість, котрому це схлібляло. — Спасибі тобі, шевче! Щож ти бажав би?

І швець не гаючи часу, став нарікати на свою долю. Зачав від того, що від вчасних дитячих літ завидував богачам. Усе справляло це йому біль, що не всі люде жиють однаково, не мешкають у величавих домах і не їздять добрими кіньми. Чомуж, приміром, він є вбогий? Чимжеж він гірший від Кузьми Лебідкина, котрий має власний дім і жінку в капелюсі? Має такий самий ніс, такісамі руки, ноги, голову, плечі як богачі, тож чому він має працювати, коли инші похожають собі? Чому він жонатий з Марією, а не з якоюсь панею, від якої пахне перфумами? По домах богатих гостей часто бачить гарні паняночки, але вони не звертають на нього уваги, а часом лише насміхаються, одна з одною перешіптується: „який жеж то червоний ніс у того шевця!" Правда, Марія є добра, знаменита і працьовита баба, леж вона необразована, має тяжку руку і бє сильно, а коли прийдеться говорити в її присутности про політику, або про щось мудрого, то зараз встряває і плете страшні нісенітниці.

— Чогож хочеш? — перебив йому гість.

— А я просив би, вельможний пане, Чорте Іваничу, коли ваша ласка, зробіть мене богачом!

— Згода. Алеж за те мусиш мені віддати свою душу! Ще заки півні не співали, йди тай підпиши отсе на тім клаптику паперу, що віддаєш мені свою душу.

— Вельможний пане! — відізвався чемно Федір. — Як ви замовляли в мене підшиття, то я не брав грошей наперед. Треба насамперед виконати замовлення, а щойно тоді допоминатися заплати.

— Ну, гарно! — згодився гість.

У моздірі бухнуло нараз ясне полумя, заклубився густий, рожевий дим і чути було спаленим пірям і сіркою. Коли дим розійщовся, Федір протер очи і переконався, що він уже не тойсамий Федір і швець, а якийсь инший чоловік, у камізольці і з ланцюшком, у нових штанах, а сидить на кріслі, за великим столом. Два льокаї подавали йому страви, кланялися низько й говорили:

— Їджте на здоровля, ясновельможний пане!

Що за обильність! Льокаї подали великий кусень печеної баранини і салятирку огірків, потім принесли у блясі печену гуску, за хвилю варену вепровину з хроном. А яке то все знаменито, політичне! Федір їв і перед кождою стравою випивав велику склянку дуже доброї горівки, наче який ґенерал або ґраф. Після вепровини подали йому кашу на гусячім смальці, потім яешницю на вепровім смальці і печену утробу. Він їв і втішався. І що ще? Подали йому ще пиріг із цибулею і парену ріпу з квасом. І як ті пани не потріскають від такої їди? — думав собі. Вкінці подали йому великий горнець меду. Після обіду зявився чорт і спитав, кланяючись низько:

— Чи ви вдоволені з обіду, Федоре Панталевичу?

Але Федір не всилі був сказати ні слова, так його розпирало після обіду. Сить була немила, тяжка, а щоби розірватися, став оглядати чобіт на своїй лівій нозі.

За такі чоботи не брав я менше як півосьма карбованця. Котрий жеж то швець шив? — спитав.

— Кузьма Лебідкин — відповів льокай.

— Прикликати мені того дурня!

Небаром зявився Кузьма Лебідкин. Станув у великій пошані в дверях і спитався:

— До услуг ясновельможного пана, що високоповажаний пан прикажуть?

— Мовчати! — крикнув Федір і тупнув ногою. — Не важся мені мудрувати тай память про своє шевське ремесло, щож з тебе за чоловік? Дурню! Не вмієш шити чобіт! За чим ти прийшов сюди?

— За грішми.

— За якими грішми? Геть! Прийди в суботу! Льокай, дай йому в карок!

Та в цюж мить пригадав собі, як то над ним знущалися гості і зробилося йому тяжко на душі. Щоби розірватися, добув із кишені випханий гаманець і став лічити гроші. Грошей було богато, але Федір хотів мати їх іще більше. Чорт у синіх окулярах приніс йому ще другий гаманець, грубший. Федір забажав іще більше і чим більше числив, тим менше був задоволений.

Вечером нечистий привів йому високу, повногруду жінку в червоній сукні та сказав, що то його нова жінка. До самої ночі цілувалися і їли медівники. В ночі лежав на мягкій, пуховій перині, перевертався з боку на бік і ніяк не міг уснути. Тяжко було йому.

— Грошей гук, — говорив до жінки — але вважай, щоби злодії не дібралися. От перейшлаби ти теж зі свічкою і заглянула! Цілісеньку ніч не спав і вставав що хвилі, щоби переконатися, чи скриня ціла. Над раном випадало йти до церкви на утреню. В церкві всі рівні: богаті і бідні. Коли Федір був убогий, то молився в церкві так: „Господи, прости мені грішному!" Тесаме говорив і тепер, як уже був богачом. Якаж то ріжниця? А й по смерти богатого Федора закопають не в золото, ані в діяманти, лише до такоїсамої чорної землі як і останнього нуждаря. Горітиме Федір у тімсамім огні, що й инші шевці. Все те здавалося Федорові кривдою, а тут іще в цілім тілі отяжілість після обіду і замісць молитви до голови тиснуться думки про скриню з грішми, про злодіїв, про його запродану, прокляту душу.

Вийшов із церкви розгніваний. Щоби розігнати недобрі думки, так як то часто давніше бувало, заспівав пісню на все горло. Та ледви зачав співати, а вже підбіг до нього поліціянт, засалютував і сказав:

— Пане, не вільно панам співати на вулиці. Таж ви не швець!

Федір підперся плечима до паркану та став роздумувати: чим би тут розірватися?

— Пане! — крикнув до нього сторож. — Не спирайтеся занадто об паркан, бо заваляєте собі футро!

Федір пішов до крамниці і купив собі найкращу гармонію. Йшов із нею вулицею й вигравав. Усі прохожі показували собі його пальцями і висмівали його.

— А то мені пан раз! — насміхалися візники. — Зовсім як який швець...

— Чиж то гарно для панів так погано поводитися? — звернув йому увагу поліцай. — А може би ви ще і до коршми поступили?

— Пане, подайте милостиню, на любов Ісуса, — благали діди й окружали Федора звідусіль.

— Дайте милостиню!

Давніше, як іще був шевцем, діди зовсім не звертали на нього уваги, а тепер не давали йому перейти. Вдома вийшла проти нього нова жінка, пані в зеленій блюзці та червоній спідниці. Хотів попеститися з нею і вже прибирався штовхнути її зо два рази в бік, але вона крикнула сердито:

— Хаме! Простаче! Не вмієш обходитися з панями! Коли любиш, то в руку поцілуй мене, але не позволю бити себе.

„Ну, то прокляте життя! — подумав собі Федір. — Як то люде жиють! Ані пісоньки заспівати, ані на гармонії заграти, ані з бабою пожартувати... Тьфу!

Щойно засів зі своєю панею до чаю, а тут зявився нечистий у синіх окулярах і сказав:

— Ну, Федоре Панталевичу, я свої зобовязання точно виповнив. Тепер підпиши папірчик і будь ласка ходи зі мною. Тепер уже знаєш, що значить жити богато, досить того!

І потягнув Федора простісенько до пекла. Чорти збігалися звідусіль і кричали:

— Дурню! йолупе! осле!

В пеклі страшно було чути нафту так, що можна було вдушитися.

Нараз усе зникло. Федір розплющив очи і побачив свій стіл, чоботи і бляшану лямпу. Коминок у лямпці був закопчений, а з малого полумя на ґноті бухав смердячий дим, наче з комина. Коло нього стояв гість у синіх окулярах і кричав зіритований:

— Дурню! Йолупе! Осле! Я тебе навчу, обманче! Згодився виконати замовлення тому два тижні, а чоботи досі ще не готові! Ти гадаєш, що в мене є час лазити до тебе по пять разів на день? Поганче! Худобо!

Федір отямився і взявся до чобіт. Гість довго ще кричав і грозив. Коли вкінці вспокоївся, Федір похмурий спитався:

— А чимжеж ви займаєтеся?

— Роблю бенгальські вогні і ракети. Я майстер штучних огнів.

Задзвонили на утреню. Федір віддав чоботи, дістав гроші тай пішов до церкви.

По вулиці сюди й туди увихалися повозки і сани, вистелені ведмежим футром. Хідником разом із простолюддям ішли купці, пані, офіцири... Одначе Федір не завидував їм уже і не нарікав на свою долю. Тепер йому здавалося, що богачам і бідакам однаково недобре. Одні можуть їздити каритами, а другі співати на ціле горло пісні і вигравати на гармонії. Одначе на загал жде всіх одно і тесаме: лише могила. В життті нема нічого такого, за що можна би віддати нечистому хочби часточку своєї душі.

Переклав **М. Ходорівський.**

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Тов. Українська Січ, від. 182, повідомляє, що звичайний мітінґ відбудесь о 2-ій годині попол, в неділю, дня 9. січня, в гали парохіяльній, 47 Hope Ave., Passaic. На порядку нарад є товариські справи до вирішення. На річних зборах ухвалено, що кождий член має зложити 1.00 доляра, або після своєї змоги і більше, на Сиротинець У. Н. Союза. Довгуючі члени нехай принесуть свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. — М. Випюк, предс.; Гр. Яськів, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. ім. Михайла Грушівського, від. 219, повідомляє, що надзвичайний мітінґ відбудеться о 7.30 вечером в суботу, дня 8-го січня, в гали українській, 35 Мортон ул. Проситься всіх членів явитися на місячний мітінґ. Перший мітінґ на рік 1927. — Гринько Дорошенко, предс.; Іван Мудровський, секр.

ГЛЕСТОНБУРИ, КОНН. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 138, повідомляє, що річний мітінґ відбудеться о 2-ій годині попол. в неділю, дня 9-го січня, в гали церковній при Гров ул. На порядку нарад справоздание старих урядників і вибір нового уряду на 1927 рік. Неявившийся член заплатить кари 1 дол., а урядник 2 дол. — Лука Сидорак, предс.; Семен Кунікевич, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Отсим подається до відома, що місячні збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в неділю, дня 9. січня, о год. 1-ій пополудни, в Клюбі під ч. 847 N. Franklin St. Взивається всіх членів явитись на збори, бо є важні справи до полагодження: -) Звіт контрольної комісії; 2) Передача уряду на рік 1927. Старайтесь всі прийти на час означений. — Й. Федюк, стар. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. „Любов", від. 45, отсим повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, дня 9.го січня, точно о год. 2-ій пополудни, в льокали Тов. Горожан, 847 Н. Френклин ул. До полагодження є дуже важні справи. Справоздание контрольної комісії; приняття нових членів до У. Н. Союза і до Товариства без вступного. Користайте з нагоди. Нововибраний уряд на 1927 рік: М. Дубас, предс.; Д. Веселик, касієр; Т. Малик, секр.

ЮТІКА, Н. Й. Бр. св. Петра і Павла, від. 58, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінґу дня 12. грудня 1926, вибрано отсей уряд на рік 1927: Демян Матвіїв, предс.; Михайло Кіман, заст.; Василь Лисогір, секр.; Петро Ликтей, заст.; Лука Гарматюк, кас.; Іван Струж, заст.; Семен Романяк і Яким Клачко, контрольори; М. Кочинаш і О. Онищак, опікуни хорих на Іст; О. Кузьо і І. Сороковський, опікуни хорих на Вест; Й. Карпишин і В. Кнігніцький, хорунжі; О. Кашубов, дверник. Мітінґи будуть відбуватися в другу неділю по першім, в гали парохіяльній, о годині звичайно першій. — В. Лисогір, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 367, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться дня 9. січня, в неділю, о 2-ій год. пополудни, в гали парохіяльній. Проситься членів прибути, бо є справи до полагодження. Проситься прибути на час, щоби оден на другого не очікував. Уряд на рік 1927 вибрано слідуючий: Василь Пукіш, предс.; Н. Сорохтей, заст.; Михайло Антонів, секр.; Д. Сподарик, заст.; О. Чолій, кас.; Мих. Микитин, заст.; А. Мельник, Петро Гринів і С. Федоришин, контрольори; Гр. Пристойко і Мих. Яніцький, прапорщики; І. Булавинець і Т. Бриславський надз. хорих в місті; І. Пукіш на Вест Евни; Ігнац Бургер, господар.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 64, повідомляє, що мітінґ відбудеться в суботу, 8. січня, о годині 7-ій вечером, під ч. 435 Мейн ул. Проситься всіх членів і члениць прибути на означений час, бо є важні справи до полагодження. На річнім мітінгу вибрано отсих урядників: В. Григорчук, предс.; І. Вирхоляк, заст.; М. Сас, секр.; Ілько Ништа, рек. секр.; Гнат Ничка, кас.; П. Криловський, заст.; Д. Ридчук і І. Ількович, контр. комісія; П. Тиливяк, прап.

ГУДСОН, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 273, повідомляє всіх своїх членів і члениць, що звичайний мітінґ відбудеться дня 9. січня, в неділю, зараз по Сл. Божій, в гали парохіяльній під ч. 29 Савт Секін Унін Улиця. Проситься всіх членів явитись на той мітінґ, бо є важна справа. Проситься тих, що мають ставати на мировий суд, щоби прибули конче на сей мітінґ, бо щоб потім ненарікали. — Семко Сута, пр.; Іван Яськів, кас.; Павло Маряк, секр.

БРУКЛИН, ҐРІНПОЙНТ, Н. Й. Укр. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє, що спеціяльний мітінґ відбудеться дня 9. січня, в мітінґовій гали, 327 Leonard St., точно о год. 5-ій вечером. Справа є важна, а іменно вибір другий раз нового уряду до нашого відділу. Взивається всіх членів явитись на означений час. Неявившийся член буде мусів оправдати свою неприсутність. — М. Федас, предс.; В. Сеншин, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Князя Данила, від. 356, повідомляє, що звичайний мітінґ відбудеться о 2-ій год. в неділю, дня 9-го січня, в гали Укр. Громади, 3322 Lawrence St. Є богато важних справ, котрі мається полагодити. Неявившийся член заплатить кари $1.00, а урядник $2.00. — Михаїл Долиний, предс.; В. Скольський, секр.

БОСТОН, МАСС. Тов. Дружина кн. Данила, від. 238, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. січня, зараз по Сл. Божій в гали церковній, 136 Arlington St. Всі члени повинні прийти на сей мітінґ, бо будесь вибирати уряд на рік 1927, а мітінґ в справі злуки з Запорожською Січею відбудеться дня 16. січня, о 3-ій годині пополудни. Проситься всіх членів Запорожської Січи прийти на мітінґ 16. січня, бо є важні справи до полагодження. — Петро Музика, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. ім. Івана Франка, від. 241, подає до відома членам, що річний мітінґ відбудеться дня 9. січня, то є друга неділя попершім, точно о год. 12.30 попол. в гали церковній, 394 Bleckstone St. Проситься членів прибути на означений час. Подається до відома, що уряд на рік 1927 вибраний як слідує: І. Познанський, предс.; О. Сусла, заст.; Іван Камфоняк, кас.; В. Липка, заст.; М. Скібінський, секр. фін.; М. Червінський, секр. рек.; С. Щеньбор, Гр. Рубина, надз. хорих; П. Романович, К. Фірман, контр. комісія; Й. алоншка, В. Вовк, прапорщики. Проситься тих членів, котрі ще не зложили жертви на Сиротинець, щоби зложили на сім мітінгу. — Н. Лотоцький, секр.

ЛОРЕЙН, О. Бр. св. Андрія, від. 128, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ відбудеться дня 9. січня, 1927, о годині 1-ій пополудни, в гали церковній, 2445 — 31 Стр. Проситься, щоби всі члени прибули на мітінґ. На річнім мітінґу вибрано слідуючий уряд на 1927 рік: Онуфрій Зазуля, предс.; Вол. Каршень, секр.; Мих. Пошивак, кас.; Іван Шупила і Олекса Возняк, доз. хорих; Дмитро Замойський, з. секр.; Николай Наконечний прапорщик. — В. Каршень, секр.

Г. Мальо.

БЕЗРОДИНИ

Після німецької переробки переповів **В. В—р.**

(2)

Ілько не смів відповісти. Він розібрався чимскорше, всунувся до ліжка, тай огорнувся сильно ковдрою. Але не так то легко заснути, як здається.

Чи ви, любі діти, пробували на розказ заснути? Говорити або сидіти тихо, ходити або прийти на розказ, то можна, але заснути — ні. То можливе — коли чоловік спокійний, ах! а Ількове серденько билося так неспокійно.

Він не богато думав дотепер про свого батька. Він його не бачив ніколи, а мати рідко коли говорила про него. А хоч коли думав про него, то йому здавалося, що коли батько прийде, то возьме його на руки і обсипле поцілунками, так як се мати робила, та як також инші батьки робили зі своїми дітьми. А той понурий чоловік, що грозив йому палицею, мав би бути його батьком? Але що то згадував він, щоби його позбутися! Чим довше Ілько над тим думав, тим тяжше приходилося йому заснути.

Втім учув, як батько встав і прийшов над него. Чи він хотів його може бити за то, що ще не спав? Зі страху прижмурив сильно очи і не рушався.— Чи ти думаєш, що він спить?— спитав батько у матери.

— О, він завсігди засипляє сейчас, скоро-йно натягне на себе ковдру. Можеш говорити спокійно. Скажи-ж мені вже раз, як стоїть справа зі скаргою проти твого пана!

— Я програв — сказав Максим і ударив кулаком о стіл так, що аж задрожав. — Ми програли! Для нас бідних нема справедливости!

— То не дістанеш жадного відшкодовання?

— Жадного!

— А гроші, що я тобі посилала?

— Минулися всі до послідного шелюга.

Настала хвиля глубокого мовчання. — Так,— промовив Максим, — вертаю калікою, без сотика; тепер певно зрозумієш, длячого кажу, що той дармоїд мусить забиратися з дому!

— Алеж Максиме! — промовила мати дрожачим голосом, — таж я не можу нашої дитини позбутися.

— Дурне сотворіннє! таж він так само не мій, як не твій.

— Але я люблю його так, як рідну дитину. Лиши його, Максиме. Він росте і кріпшає з кождим днем, він скоро зможе відробити то, що їсть.

— Та то занадто ніжний хлопець. Він ніколи не буде здатний до статочної праці.

— Він такий добрий і слухняний.

— Щож мені з того!

— Та його родичі можуть ще віднайтися.

— Коли нема дотепер про них чутки, то і дальше не буде. Хлопця треба віддати до дому сиріт. Завтра полагоджу тоту справу з начальником міста. Тепер вийду в село, оглянуся за своїми знакомими.

Він вийшов. Ганна оперлася о столець і залялася слезами. Закрила лице запаскою, але зараз почула, що запаску хтось стягає з твари.

— Мамуню, мамуню, чи я направду не ваша дитина?

То був Ілько. Як тільки Максим вийшов з хати, він зіскочив зі свого ліжка і станув блідий і переляканий перед нею.

— Ох, ти моя люба дитино! — промовила Ганна і посадила його на коліна. Ілько обняв її руками за шию.

— Ти моя мама, правда що так! — говорив крізь плач придушеним голосом.

Вона огорнула його своєю нагорткою і поправила волосе на його горячім чолі. — Ні, дитинко, годі дальше правду таїти, я не твоя мама, але я тебе так люблю, як рідну дитину.

— А деж моя мати? — спитав Ілько здивований.

— Того не знаю. Може твоя мати давно вже вибралася на другий світ. Я тобі розкажу все, що про тебе знаю. Буде тому зо сім літ, як ми жили в столиці. Одного ранку ішов мій чоловік до роботи і учув перед собою в одній пустій улиці жалісне квиленне. На улиці не було нікого — у воріт города лежав білий клунок, і з него чути було плач. Він підніс його і побачив там маленьку дитину; то був ти. Міг мати тоді сім до вісьмох місяців. Було то серед зими і ти мусів би був замерзнути, як би тебе так дальше був там лишив. Мій чоловік не знав, що з тобою зробити, і заніс тебе до найблизшого уряду поліцийного. Ти був отулений в красне біле, овинений в подушку, обшивану коронками, але всі знаки були старанно спорені. Урядник сказав, що ти певно дитина богатих родичів, та що тебе викрали. Тимчасом зібралося богато цікавих, і урядник питав, чи не забрав би хто дитини на час до себе, щоби не віддавати до дому сиріт. Родичі віднайдуться певно незадовго і вдячно нагородять того, що дитиною заопікується. Мій чоловік зголосився. Він приніс тебе до дому, а я приняла тебе радо, бо стратила перед кількома тижнями свою рідну дитину. Внедовзі я полюбила тебе так, що й забула, що ти не моя дитина. А про твоїх родичів не було жадної вісти. Опісля я перенеслася з тобою до сеї хатки, а Максим лишився в місті. Літа минали, а твої родичі не віднайшлися. Тоді написав до мене чоловік, щоби я віддала тебе до дому сиріт, нехай там опікуються тобою; однак я не могла розлучитися з тобою і задержала тебе без його відомости при собі. Не добре я то зробила, однак годі було присилувати своє серце і тебе віддавати. — Вона знова розплакалася.

— Мамуню люба — просив Ілько, тулячися до неї,— не пускай мене від себе, не давай мене до дому сиріт!

Ілько не розумів ще, що то таке „дім сиріт", але він знав, що від Ганни мусить забиратися.

— Ні, ні, мій голубчику, — потішала його, я на то не пристану, тай Максим дасться мене намовити. Він не злий чоловік, але тепер прикрий длятого, що хорий, не може працювати. Я знаю оден спосіб, як би тебе задержати. Він не віддалить тебе, певно ні! Але положися тепер спати.

Ганна занесла його до його ліжка і прикрила теплою ковдрою; сама сіла коло него, гладила його і співала йому пісоньку, котрою його присипляла, як був ще малою дитинкою.

Ілько скоро прижмурив очі і з утоми і журби заснув твердим сном.

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".